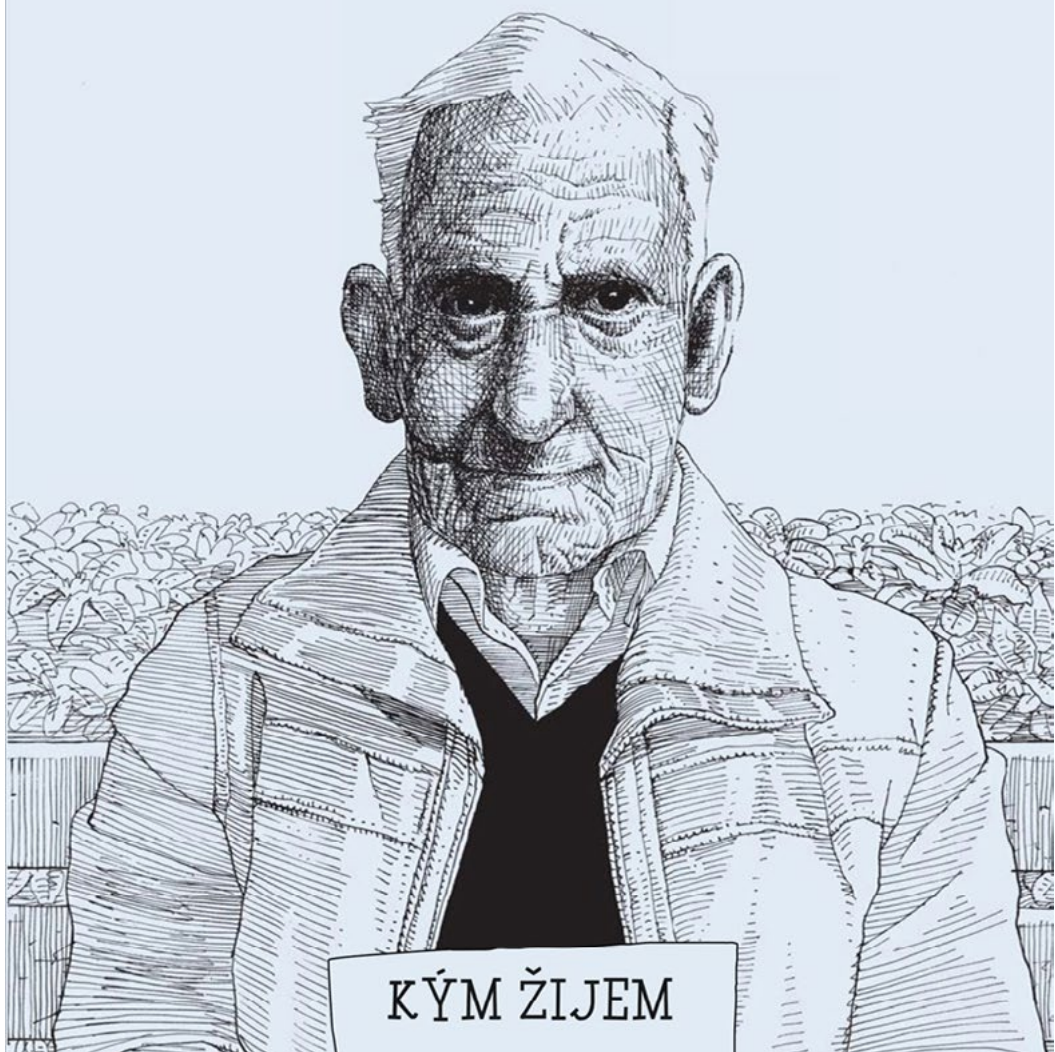

MEDZINÁRODNÝ BESTSELLER

NOVÝ TAJNÝ DENNÍK
HENDRIKA GROENA,
85 ROKOV

KÝM ŽIJEM

Nový tajný denník Hendrika Groena, 85 rokov

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.xyz.sk
www.albatrosmedia.sk

Hendrik Groen
Nový tajný denník Hendrika Groena, 85 rokov – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

MEDZINÁRODNÝ BESTSELLER

NOVÝ TAJNÝ DENNÍK HENDRIKA GROENA

85 ROKOV

KÝM ŽIJEM

NOVÝ TAJNÝ DENNÍK
HENDRIKA GROENA
85 ROKOV

KÝM ŽIJEM

PRELOŽIL ZORAN ORAVEC

Streda 31. decembra 2014

Podľa štatistik má osemdesiatpäťročný človek v tento posledný deň roka približne osemdesiatpercentnú šancu dožiť sa 31. decembra 2015. Čerpám z údajov Úradu verejného zdravotníctva.

Urobím, čo bude v mojich silách, no nesťažujte sa, ak sa tento denník nedočká konca roka. Šanca je jedna k piatim.

Štvrtok 1. januára 2015

V minulosti zvykol Evert zapalovať petardy napchané do psích výkalov alebo ešte lepšie do konských výkalov, no tie boli vzácnosťou. Štve ho, že výbušniny bývali voľakedy oveľa menšie než dnes.

Takto na vozičku je veľká šanca, že sa vyhodím do povetria, inak by som rád pár bzučiakov odpálil v hale, napísal Evert komentár do niekoľko dní trvajúcej diskusie na tému ohňostroje.

Napriek petícii obyvateľov nepohla riaditeľka Stelwagenová ani prstom, aby okolo nášho domova zriadila bezohňostrojovú zónu. Podľa informácie vyvesenej na nástenke to v tejto chvíli

nepovažovala za „relevantné“. Podľa mienky niektorých obyvateľov na tom niečo bolo. Predovšetkým tých, ktorí nevedeli, čo „relevantný“ znamená. Iní si zas mysleli, že Stelwagenová si kvôli tomu nemieni na mestskom úrade páliť prsty.

Náš klub *Starí, ale nie mŕtvi* (v skratke *Staniemrv*) slávil Nový rok v Evertovej apartmánovej prístavbe, v ktorej možno variť i piecť, čo sú aktivity, ktoré sú v izbách domova dôchodcov zakázané. Dať si preto ujsť príležitosť na družné kuchtenie by bola škoda, zvlášť v prítomnosti bývalých top kuchárov Antoina a Rie.

O trištvrte na dvanásť sme sa svorne premiestnili ku Grae-movi, členovi klubu obývajúcemu najvyššie, piate poschodie. Na balkóne sme sa kochali pohľadom na ohňostroj a Evert v mene nás všetkých odpálil jednu tajne prepašovanú raketu ako znak odboja proti vedeniu domova. Bola to nádhera.

Sme zvedaví, kto nás bonzne.

Edward spontánne vyhlásil, že ak sa tak stane, sám predstúpi pred riaditeľku na koberček. Povedal, že bude rozprávať ešte nezrozumiteľnejšie než obyčajne a že nás o tom bude písomne informovať na nasledujúcej porade klubu.

Skrátka, vládla skvelá nálada.

V posteli som ležal o druhej. Už niekoľko desaťročí som nešiel spať tak neskoro. Bravó, Hendrik!

Piatok 2. januára

V minulom roku som mal každý deň prázdnu chvíľu. Počas celého roka 2013 som si svedomite viedol denník. Tá hodina a pol písania mi dávala pocit užitočnosti a zmysluplnosti. Možno je nedostatok povinností preda len najmarkantnejšou črtou života v domove dôchodcov. Všetko za vás zariadia. Rozmýšľanie je zbytočné. Život tak možno konzumovať ako puding, niet do čoho zahryznúť. Ham, glg, von.

Je tu dostatok obyvateľov spokojných s týmito permanentnými all-inclusive prázdninami, ale mňa ani niekoľkých mojich priateľov takéto prázdne bytie v domove dôchodcov nenapĺňa šťastím.

Rozhodol som sa, že si denník budem viesť aj v roku 2015. Na jednej strane preto, aby som mal každý deň čo robiť, a na druhej strane, aby som sa držal v strehu. Aby si aj zmysly prišli na svoje a aby som mal prehľad o tom, čo sa deje v našom domove i vo svete. Nech má mozog denne čo robiť, spíšem svoje myšlienky pekne riadok po riadku. Gymnastika mozgu cibří ducha. Minulý rok som až príliš často myslel na to, aká je škoda, že si nič nezaznamenávam, zvlášť, keď zasa nebol niektorý starký dostatočne opatrný a personál z toho urobil vedu, alebo keď riaditeľka sekírovala svojich podriadených. Mám znova chuť pustiť sa do písania.

Sobota 3. januára

Riaditeľ istého domova dôchodcov šiel príkladom svojím úprimným, v novinách publikovaným tvrdením: *Očakávania, ktoré si spoločnosť vo vzťahu k profesionálnej starostlivosti o dôchodcov stanovila, nie je schopná v súčasných podmienkach splniť.*

Povedané inak: Nemožno predísť tomu, že sa plienky občas nevymenia okamžite, že sa stratí umelý chrup alebo že niekoho pripútajú k posteli. Smutné, ale pravdivé. Keby všetci chronickí sťažovatelia, všetci senzáciíchtiví novinári a všetkých tridsať-dva kontrolných úradov domovov dôchodcov stálo o zmenu, museli by presvedčiť väčšinu holandskej populácie o tom, že poplatky na zdravotné poistenie sa musia markantne zvýšiť. Veľa šťastia!

Sám zanesiem našej riaditeľke spomínaný článok.

To pozeráte, čo? Hendrik už nie je poslušný, ako býval. O odvážnom Hendrikovi však nemôže byť ešte reči, hoci som si pred rokom na pohrebe Eefje sľúbil, že svoju večnú opatrnosť pustím dolu vodou. Čím ďalej, tým častejšie poviem priamo, ako sa veci majú, a väčšinou mám z toho skvelý pocit. Najprv síce musím preglgnúť, srdce mi bije až v krku a na chvíľočku zaváham, no hneď potom skáčem z najvyššieho mostíka do hĺbok, aby som sa nakoniec jasajúc vynoril z vody. Podpora ostatných členov nášho klubu *Starí, ale nie mŕtvi* je pritom nenahraditeľná. Hlavne Evertova. Je to môj najlepší priateľ, nemá absolútne najmenší problém povedať, čo si myslí, a tak je mojou najväčšou oporou.

Aj na tento rok predpovedajú ukrutnú zimu. Napriek všetkým predchádzajúcim planým predpovediam mrazivých mesiacov sa aj tohoročná prognóza berie smrteľne vážne. Moji spolubýva- júci „škrečkovali“ nadmieru úspešne. Skrinky kypia keksíkmi, čokoládkami, limonádami a toaletným papierom. O to posled- né sa z dôvodu úsporných opatrení musel postarať každý sám. Odvtedy sa ním vo všeobecnosti utierame oveľa šetrnejšie, a to so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami. Čo sa ušetrí na papieri, musí sa vynaložiť na umývacie potreby.

Nedeľa 4. januára

Riaditeľku Stelwagenovú už medzičasom vôbec neprekvapuje, keď jej prinesiem nejaký novinový článok alebo jej dám radu, o ktorú nestojí.

Stelwagenová nepozná iné záujmy než svoje: dobrá reputácia nadovšetko. Zaisťuje si ju pokojom pod vlastnou strechou a krot- kými obyvateľmi. Vie, že to viem. Vie aj to, že za mnou stojí pár ľudí, ktorých nesmie podceňovať, a ani to nerobí.

Zápas medzi riaditeľkou a *Staniemrvom* sa zvädza prepraco- vane a takticky, raz dosiahne malé víťazstvo jedna strana, inoke- dy druhá. Otvorený boj by nikomu neprospeľ. Na to sú ciele až príliš vysoké.

„Veľmi pekne ďakujem, pán Groen. Znova ste našli niečo, čo by nám prospelo?“

„Presne tak. Jeden zaujímavý článok od vášho kolegu o očakávaniach z hľadiska zdravotnej starostlivosti a o potrebe otvorenosti.“

„Sama som jej zástancom. Otvorenosť všade, kde sa dá. A vždy v službách verejného blaha.“

„Verejné blaho je výraz, za ktorým sa kadečo skrýva, pani Stelwagenová.“

„Súhlasím, pán Groen.“

Takto zhruba vyzerajú naše konverzácie. Väčšinou sa potom musím zotaviť z nervového vypätia, ale stojí to za to. Trocha adrenalínu v správnej chvíli nemôže uškodiť.

Pondelok 5. januára

Včera bolo krásne počasie, a preto som testoval, ako sa mi podarí absolvovať moju lavičkovú dráhu. Štyristo metrov po lavičku jedna zastávka, potom šesťsto metrov po lavičku druhá a nakoniec opäť štyristo metrov domov. Vzdialenosti sú len približné.

Trasu som absolvoval len s malými ťažkosťami. Akčný rádius mám už asi rok stabilný, a tak sa odvážim tvrdiť, že v tomto prípade platí, že stagnácia je pokrok.

Pre mňa platí: Najrýchlejší spôsob, ako sa niekam dostať, znamená ísť pomaly. Tak sa nezrútim cestou medzi dvoma lavičkami. Kráčať pomaličky a pôsobiť čiperne sa mi však nedarí. Rolátor odmietam a zatiaľ dôverujem palici, ktorú nosieval ešte môj otec a ktorou si svižne cinkám o dlaždice. Okrem toho sa

pokúšam na lavičkách sedieť čo najviac čulo. Márnivý Hendrik. Bohvieprečo.

Pravidelné zápisky do denníka ma opäť nesmierne tešia. Mám radosť z toho, že som sa znova chopil pera, a je mi ľúto, že som ho nechal rok nepohnute ležať.

Tak ako hovorievala moja žena: Človek ľutuje rozhodnutia, ktoré neurobil.

V nasledujúcich dňoch spíšem v hrubých črtách udalosti z nášho domova, ktoré sa stali počas strateného roka 2014.

Utorok 6. januára

Najdôležitejšia udalosť roka 2014 sa odohrala hneď druhého januára: Eefje mala pohreb. Pokladík môj, ležala tam nádherná ako Snehulienka v rokoch, až kým definitívne nezmizla v tieni veka truhly.

Rozlúčková ceremónia bola dôstojná, s peknou hudbou a rozprávalo sa na nej s dojatím. No nič z toho mi neposkytovalo útechu.

Hlavný dôvod, prečo som dlhé mesiace nemal chuť písať, bol ten, že mi nesmierne chýbala. Keď som si sadol za počítač, písal som okamžite jej meno. Čas liečil môj zármutok len veľmi pozvoľne.

Druhou veľmi dôležitou udalosťou bolo, že Grietje v novembri presťahovali na „opačnú stranu“, na uzatvorené oddelenie. Pán Alzheimer udrel skôr, ako sa očakávalo. Čoraz častejšie blúdila.

Na nesprávnom poschodí hľadala svoju izbu alebo netušila, na čo slúži čajník. Vela sme sa spolu nasmiali. Trafená bola presne, ale dobre. Nepoznala hnev ani strach. Keď ju sťahovali, bezstarostne cupitala sem a tam za vozíkom, na ktorom prevážali jej veci.

Každý by chcel byť slabomyseľný ako ona. Pri návštevách si všímam, že Grietje je ružou medzi prhlavami.

Do Hillegomu vybrali z domova dôchodcov Den Weelinberg ľudí s ľahkou demenciou, ktorí by mohli žiť samostatne, ale s opaterou. Dobre som sa porozhliadol po našom oddelení, no nenašiel som nikoho, komu by som zveril čo i len kľúč od izby. Azda len ako experiment, simulujúci prípad núdze: čo robiť v prípade potopy, požiaru alebo výbuchu. Nezatvorili náhodou v Hillegome niektorých starkých príliš skoro?

Pani Quintová, pesimistka od kosti, predpovedala atentát na pápeža Františka. S polovicou karamelového keksíka v ústach si tým bola zaručene istá. „Ten sa konca roka nedožije, nech sa modlíme akokoľvek zbožne.“ Ako to hovorila, radostne trúsila omrvinky všade navôkol.

Evert sa s ňou chcel staviť o sto eur, že tento priateľský námestník Ježiša na zemi sa bude mať ešte aj 1. januára 2016 k svetu. Tolko dôvery vo vlastné prorocktvá však pani Quintová nemala.

Musím povedať, že František má moje vrúcne sympatie už len preto, lebo sa vozí v bielom Renaulte 4 z roku 1984.

Nevie náhodou niekto, čo sa stalo s tým prapodivným papamobilom?

Streda 7. januára

Rok 2014 bol pre náš klub *Starí, ale nie mŕtvi* prechodným rokom. S Eefje sme stratili jeden z jeho nosných pilierov a od jari už nemôžeme so sebou nikam brávať ani Grietje, pretože sa čím ďalej, tým častejšie chcela všetkého dotýkať. Napríklad v novootvorenej obrazárni Rijksmuseum to zo strany dozorného personálu vyvolávalo nepochopenie.

„Chcela som len vedieť, aký je to pocit.“

„Pani, to sa však nesmie.“

„Och, tak ja to už nikdy neurobím.“ O dve sály ďalej na to úplne zabudla.

No mám aj dobré správy. Prijali sme dvoch nových členov. Na môj príhovor k nám na jar pribudol Geert Hoogdalen, môj málovravný priateľ a navyše majiteľ Ferrari medzi elektroskútrami. Krátko nato priviedol Edward medzi nás ďalšieho člena, pani van der Horstovú. Považoval za potrebné aspoň sčasti kompenzovať vlastnú afáziu, vinou ktorej rozpráva čoraz nezrozumiteľnejšie, ako aj Geertovu mlčanlivosť. Leonie van der Horstová rozpráva rada, je veselá, tak trochu bláznivá a plná dobrých nápadov. Navyše sa jej páči Evert. Sám to opláca len sporo, čo Leonie o to častejšie zvádza k nežným pohladeniam jeho plešiny.

Skrátka, dve výhry pre náš klub.

Už niekoľko mesiacov je témou rozhovorov zákon o starostlivosti. Hoci nám nenaservirovali ani o šáločku čaju menej ako

obyčajne, už teraz sa niektorí obyvatelia správajú, akoby dôsledky úsporných opatrení zakúšali na vlastnej koži. Keď som požiadal pani Slothouwerovú, ktorá tu má ako obyčajne hlavné slovo, o príklad, nevedela vymyslieť nič lepšie než: „Tak to tu máme znova, pán Groen so svojimi príkladmi.“

Pani Slothouwerová tvorila voľakedy so svojou sestrou duo, ktoré nevedel nik vystáť. Minulý rok však jej sestra nečakane zomrela, čím pani Slothouwerová prebrala sestrin diel zlomyseľnosti na seba.

No dostalo sa mi podpory. „Nuž, som s veľaváženým pánom Groenom zajedno, pani Slothouwerová, nože nám uveďte nejaký konkrétny príklad,“ povedal Graeme. V tom momente prestala považovať túto tému za zaujímavú.

Štvrtok 8. januára

Správa o krvavom útoku na redakciu francúzskeho satirického časopisu *Charlie Hebdo* sa ma hlboko dotkla. Už sa mi nestáva často, že ma novinová správa tak rozcitlivie, no včera som bol z toho úplne vyvedený z miery.

Akoby sa boli dohodli, všetci spolubývajúci sa zdržali obyčajne nemiestnych komentárov. Len Bakker tvrdil, že podľa neho by mali všetci bradatí cudzinci sedieť v chládku.

„Máš na myšli Mikuláša a deda Mráza?“ spýtala sa Leonie.

„Nie, samozrejme, že nie. Myslím iba hnedých a čiernych ľudí.“

Človek by mu najradšej pevne prelepil ústa lepiacou páskou. Tak, aby mohol malou dierkou na slamku prijímať iba tekutú stravu.

Podľa mojich informácií tu v domove nebýval ešte žiaden moslim. Mám obavy, že tureckí a marockí dôchodcovia trávajú starobu v krajine svojho pôvodu alebo sedia zavretí v byte niektorého zo svojich potomkov. So strmým schodiskom ako neodmysliteľnou bariérou.

Medzi personálom sú aj moslimovia, no žiaden z obyvateľov nikdy nenačne rozhovor s upratovačkou alebo opatrovatelkou s hidžábom na hlave na tému Alah. My nevieme nič o nich, oni nevedia nič o nás.

Možno som to už raz spomínal, ale s Bohom sme sa dohodli, že si nebudeme otravovať život. Okrem toho, taký boh, ktorý prisľúbi šesťdesiatdva panien, nech už je to za čokoľvek, mi pripadá zo všetkých bohov ako najväčší hlupák. Nehovoriac o tom, že každý trkvas je so všetkými svojimi pannami za pár mesiacov vybavený. A aký osoh z toho vôbec majú ženy?

O chvíľu bude minúta ticha. Rád by som zodvihol pero do výšky, no mám obavy, že by to nik nepochopil.

Piatok 9. januára

Organizácia s názvom *Tím podpory pre samostatný život* rozoslala všetkým starostom mestských úradov list, v ktorom ich žiadala o upriamenie pozornosti na dosah reštrukturalizácie systému

starostlivosti o dôchodcov. Starí ľudia nemajú radi zmenu, no reštrukturalizáciu považujú za menšie zlo.

Kedysi bolo v domovoch dôchodcov cieľom postarať sa o tri P: pohodlie, poriadok a porozumenie. Na počudovanie sa tieto „péč-ka“ akosi stratili z dohľadu.

V súčasnosti musia starí ľudia ostať čo najdlhšie sebestační. Znie to síce pekne, no predsa len badať isté trhliny. Podľa štatistického úradu tu máme tristotisíc extrémne osamelých starčekov a stareniiek. Najviac ich žije doma a podľa nových regúl by aj mali ostať žiť čo najdlhšie extrémne osamelí.

Nás sa to však netýka. My sme s predstavou dosiahnutia pohodlia, poriadku a porozumenia spokojní. Akurát viazne realizácia. Domovy dôchodcov sa starajú predovšetkým o nesvojprávnosť, rutinérvstvo a lenivosť.

Všade, kam sa človek pozrie, číta o tom, ako sa starí ľudia snažia o nové formy spoluzitia a o... presne tak: pohodlie, poriadok a porozumenie. Akurát, že to nie sú dôchodcovia, ktorí majú už dávno po osemdesiatke, ale vitálni šesťdesiatnici a sedemdesiatnici s nápadmi a peniazmi.

Tak. A tému môžeme načas nechať na pokoji.

Na rok 2015 mám dve predsavzatia. Prvé je, že to dotiahnem až do roku 2016, a druhé, že skončujem s daromným neporiadkom. Ľudia sú zberatelia. Ani nie tak dávno sa vypratávala izba jednej zosnulej obyvateľky nášho domova, v ktorej sa našli desiatky balení cukru, mydla, masla a trvanlivého mlieka. Teda všetkého, čo bolo za vojny na prídelové lístky. Okrem toho i skrine plné haraburdičiek: vázičiek, šaločiek, sošiek, tanierikov, sviečočiek,

fľaštičiek a plechovičiek. Vtedy som sa kriticky porozhliadol po svojej izbe: bola plná zbytočností.

Vlastne by som mal každý deň vyhodiť aspoň jednu zbytočnú vec. Ak kúpim niečo nové, potom musím v ten istý deň vyhodiť aspoň dve iné veci. Na konci roka by som tak mal o solídnych 365 vecí menej.

Sobota 10. januára

Ešte čosi o roku 2014.

Staniemrv sa pomaly zotavil z úmrtia Eefje a z nechceného odchodu Grietje. V predjarnom období sme znova oživilí našu tradíciu výletov a začali s navliekaním perál do nového náhrdelníka. Vyšlo najavo, že potrebujeme nové výlety a novú inšpiráciu, aby sme úplne nespohodlneli a nezleniveli. Dohodli sme sa na tom, že sa nám už nesmie stať, aby sme len tak stratili pár mesiacov. Zosnulí, nech nám boli akokoľvek milí, nemôžu byť v našej situácii ospravedlnením.

„To sa človek môže rovno položiť!“ vyhlásil Evert a na dôvažok si nahlas položil otázku, či neexistuje kurz maľovania na truhlu. „Aby šiel človek pod zem akosi radostnejšie.“

Keďže o takom kurze nepočul, mal pocit, že objavil dieru na trhu. Navyše vyhlásil, že chce, aby sme na jeho pohreb prišli odetí vo veselých a pestrých farbách. To platí aj pre tých, čo majú niest truhlu. A požiadal nás, aby sme na to dozreli.

Máme novú spolubývajúcu. Popoludní pri čajíku do seba nasúkala desať plnených oblátok po sebe. Po štvrtej oblátke sa vôkol nej pomaly rozhostilo ticho a všetkých šesť prítomných obyvateľov bez dychu sledovalo, ako jej v ústočkách mizne jedna oblátka za druhou. Kúpila si ich sama, takže sestrička nemohla nič namietiť. No po ôsmom kúsku to už nevydržala.

„Pani Lacroix, myslíte, že je to rozumné?“

„Pssst,“ pokúšala sa o odpoveď pani Lacroix s ústami plnými oblátok. Aspoň to tak vyzeralo.

Po desiatej oblátke sa porozhliadla okolo seba a opýtala sa, či si niekto nedá.

„Prečo to robíte?“

„Som umelkyňa, špecializujem sa na performanciu,“ odpovedala.

„Už len to nám tu chýbalo...“ zhodnotil pán Bakker.

„Čože je jej špecialita?“ opýtala sa pani Duitsová.

Tento zážitok mám z prvej ruky od Edwarda. Bol pri tom a veľmi sa mu to páčilo.

Musím sa s pani Lacroix zoznámiť.

Nedeľa 11. januára

Z výskumu vyplýva, že osemdesiatnici sú šťastnejší, než keď mali štyridsať. V štyridsiatke je človek so šťastím na dne. Vtedy má obavy o rodičov, o deti, aj zamestnanie prináša stres.

Tieto výsledky zverejnil osemdesiatročný profesor. Ten vie, o čom hovorí. No navštívil vôbec pán profesor Vaillant niekedy